

капіталу. Належність до іноземних бізнес-груп (а отже й до сфери іноземних бізнес-інтересів) так чи інакше позначається на розвитку українських металургійних підприємств.

Для розуміння перспектив розвитку вітчизняної чорної металургії слід брати до уваги не лише її нинішні проблеми, а й те, що за період незалежності України ця галузь пройшла ряд етапів свого розвитку. Нині, як зазначалося вище, ця галузь перебуває під контролем кількох потужних бізнес-груп, що за самою природою свого функціонування мають транснаціональний характер. До того ж надзвичайно висока залежність ефективності роботи українських металургійних підприємств від кон'юнктури світового ринку поєднується зі слабкістю внутрішнього ринку як споживача вітчизняної металургійної продукції. Рациональна диференціація товарної структури виробництва, у тому числі, і металургійного завжди була одним з надійних засобів страхування бізнесу та запоруки його ефективності [5].

На думку експертів, є висока імовірність того, що вітчизняні металургійні підприємства поступово збільшуватимуть питому вагу продукції з високою часткою доданої вартості в сукупних обсягах виробленої ними продукції. Завадити подібному тренду розвитку української чорної металургії можуть або значне погіршення кон'юнктури світового ринку сталі та інших чорних металів, або ж розгортання масштабних воєнних дій на Донбасі.

Література

1. Волков В. П. Моделирование параметров экономической безопасности металлургической отрасли / В. П. Волков, Л. А. Горошкова // Экономика и менеджмент - 2013: перспективы интеграции и инновационного развития. - Том 2. - Металлургия в Украине [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://metallurg.in.ua/news/compariuy>.
2. Нова енергетична стратегія України до 2020 року: безпека, енергоефективність, конкуренція / Варіант для обговорень з громадськістю. - К. : Центр ім. О. Разум- кова, 2015. - 83 с.
3. Власюк В.С. Сегодня промышленная политика в Украине практически отсутствует [Электронный ресурс]. -Режим доступа: <http://uaproni.info/article/6052-vladiniir-vlasyuk-segodnya-proniyshlennaya-politika-ukraine-prakticheski-otsutstvuet.html>.
4. Пріоритети політики імпортозаміщення у стратегії модернізації промисловості України / [О. В. Собкевич, А. І. Сухоруков, А. В. Шевченко та ін.]. - К : НІСД, 2012.-71 с.
5. Украинская металлургия: современные вызовы и перспективы развития: [моногр.] / [А. И. Амоша, В. И. Большаков, А. А. Минаев и др.]; НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. - Донецк, 2013. - 114 с.
6. Чернобровкіна С. В. Сучасний стан та проблеми металургійної та машинобудівної промисловості України / С. В. Чернобровкіна. // Вісник НТУ "ХПІ". – 2015. – С. 62– 68.

УДК 339.56:338.48 (043)

Ніколенко Т.І.

к.е.н., доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин МДУ

СВІТОВИЙ РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ: СТРУКТУРА ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Сучасний етап розвитку міжнародних економічних відносин характеризується домінуванням сфери послуг. Сьогодні туризм є потужною світовою індустрією, що займає біля 10% світового валового продукту, де задіяні великі маси службовців, основних засобів виробництва, залучені великі інвестиції. Починаючи з 50-х – 70-х років ХХ ст. відбувається процес інтернаціоналізації та інтеграції, що в свою чергу забезпечили зростання туристських потоків та виділення туристичної галузі у самостійну сферу.

Початок періоду масового туризму, обумовлений наступними чинниками:

- зростанням добробуту населення,
- розвитком автотранспорту та авіабудування,
- скороченням робочого часу,
- урбанізацією.

В середині 80-х років в туристському попиті позначилися нові тенденції. Вони були обумовлені рядом факторів демографічного, економічного, соціального порядку, а також змінами у психології сучасної людини. Як відомо, чисельність населення нашої планети стрімко зростає. З нинішніх 7,7 млрд до 2050р. його кількість збільшиться до 9,1 млрд [1].

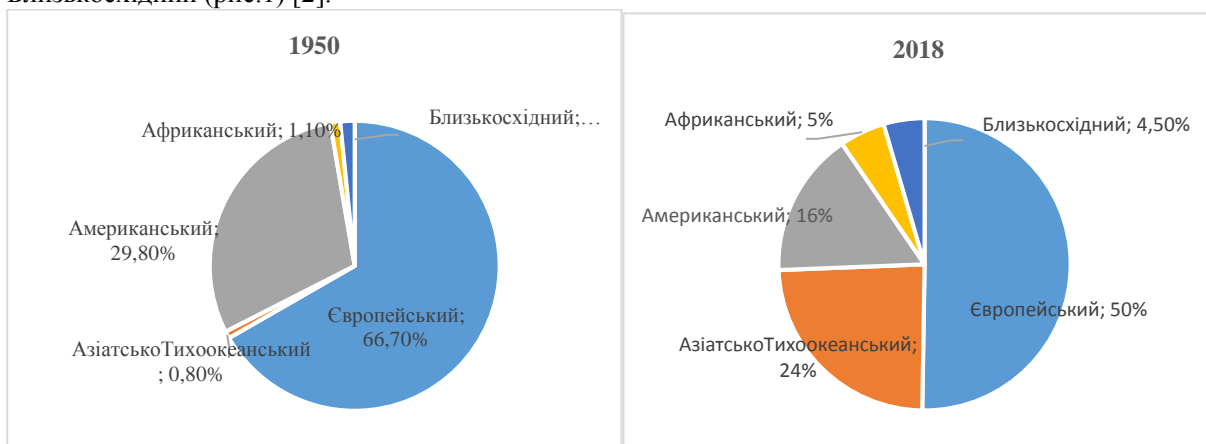
Таки чином, великий вплив на розмір та характер туристського попиту мають зміни у демографічній структурі суспільства та соціальній моделі народонаселення у розвинених та нових індустріальних країнах. Поступово з розвитком як постіндустріальних, так і нових індустріальних країн все більша кількість населення планети залучається до сфери міжнародного туризму.

Статистичні спостереження за основними показниками розвитку міжнародного туризму здійснюються ЮНВТО з 1950 р. Представлені звіти свідчать, що кількість міжнародних туристичних прибуттів зростала з 25,3 млн осіб у 1950 р. до майже 1,3 млрд осіб у 2018 р., тобто ця цифра свідчить про

те, що кількість міжнародних прибуттів порівняно з минулим періодом збільшилася у 52 рази. Високий попит на міжнародний туризм у регіонах світу служить віддзеркаленням глобального економічного підйому [2].

Щоб зрозуміти наскільки в останній час активізувався міжнародний туризм, нами були проаналізовані тенденції, що склалися в останні роки у сфері міжнародного туризму. На основі проведених розрахунків можна зазначити, що одне з найбільших зростань кількості міжнародних туристичних прибуттів за останні 20 років було зафіксоване у 2000 році, коли показний збільшився на 8%. Головною причиною таких змін, стало різке підвищення туристичного попиту, що було спричинено міленіумом, який спостерігався на фоні такої ж світової економічної та політичної ситуації [3].

Розвиток міжнародного туризму на протязі всього періоду має суттєві регіональні диспропорції, що зумовлені рівнем соціально-економічного розвитку, відмінностями в структурі споживання, ціннісними установками різних груп населення, нерівномірністю рекреаційного потенціалу тощо. Нині близько 51,2% туристів припадає на Європейський регіон, Азіатсько-Тихоокеанський регіон займає 23,5% ринку туристичних прибуттів, 16,2% припадає на Американський макрорегіон і по 4,5% на Африканський та Близькосхідний (рис.1) [2].

Рис. 1. Регіональний розподіл міжнародних туристичних прибуттів, 1950-2018 рр, %

Наведена регіональна структура міжнародного туристичного ринку є результат понад півстолітньої еволюції, що стало можливим через нерівномірність темпів росту туристичного потоку в просторовому розрізі. Протягом 1950-х – 2018-х рр. частка Європи та Америки невинно зменшувалася при одночасному збільшенні питомої ваги Азіатсько-Тихоокеанського регіону

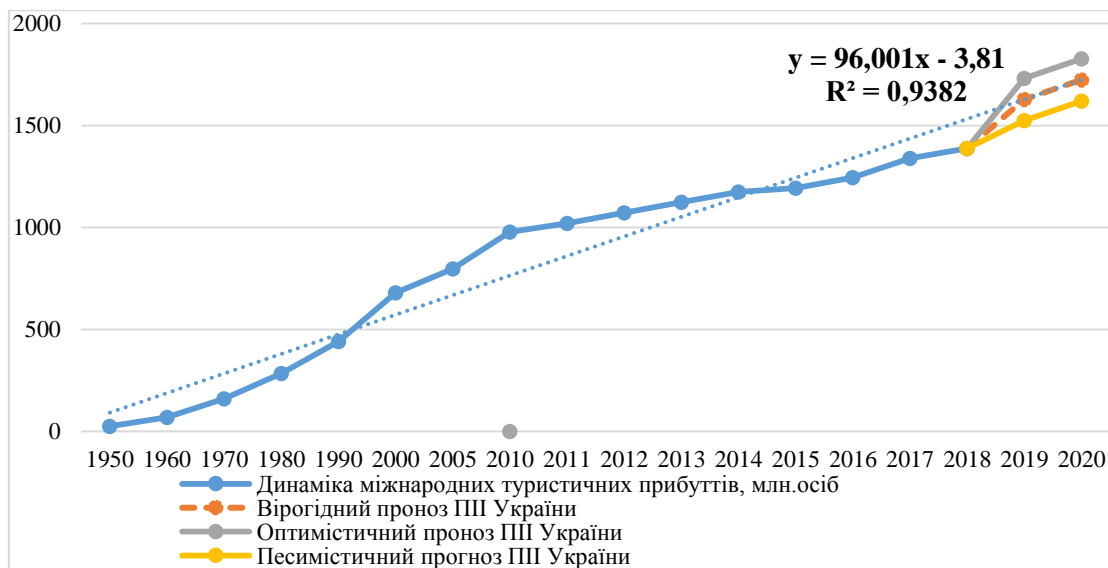
Для того, щоб встановити, як змінилася регіональна структура міжнародних туристичних прибуттів з 1950 року по 2018 років був розрахований коефіцієнт К.Гатева (0,34) і коефіцієнт структурних змін у часі (0,1). Отримані показники свідчать про відносно несуттєві зміни у регіональній структурі міжнародних туристичних прибуттів, але статистично значущі.

Щоб зрозуміти наскільки в останній час активізувався міжнародний туризм та які тенденції будуть спостерігатися у майбутньому, вважаємо за необхідним побудувати оптимістичний, песимістичний та вірогідний прогнози на 2019 та 2020 роки (рис. 2.5).

Таким чином, відносно майбутніх тенденцій розвитку міжнародного туризму слід зазначити, що згідно усіх побудованих варіантів прогнозів у світі буде спостерігатися збільшення обсягів міжнародних туристичних прибуттів. Так у 2019 р. цей показник буде дорівнювати 1589,5 млн. осіб, у 2020 – 1682,1 млн. осіб. Про підвищення обсягів міжнародних туристичних прибуттів у 2019-2020 роках свідчать навіть песимістичні прогнози (1485,7 млн. осіб та 1578,3 млн. осіб відповідно) (рис.2).

Таким чином, можна впевнено сказати, що протягом наступних двох років обсяги міжнародних туристичних прибуттів будуть збільшуватися. Більш того, існує вірогідність того, що і в наступні роки, за межами прогнозу, така тенденція продовжиться.

Слід зазначити, що побудована нами прогнозна модель розвитку міжнародного туризму підтверджується існуючими прогнозами ЮНВТО. Так, інформація, яку публікує зазначена організація, щодо перспектив розвитку міжнародного туризму до 2030 р., свідчить про те, що територіальна структура світового туристичного ринку продовжить еволюціонувати при збереженні існуючих тенденцій. Зокрема, найпомітніше зростання буде спостерігатися в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні, де кількість міжнародних візитів до 2030 р. збільшиться на 331 млн осіб і сягне 535 млн Це становитиме 30% від загального обсягу міжнародних туристичних візитів. [2]

Рис. 2. Динаміка міжнародних туристичних прибуттів у 1950–2018 рр. та прогноз на 2019–2020 рр.

Таким чином, на основі проведеного аналізу, можна зробити висновки, туристична сфера – це одна із значущих соціально-економічних показників стану суспільства і розвитку світової економіки в цілому. На сьогодні розвиток міжнародного туризму характеризується низкою важливих структурних трансформацій, які визначають доміанти розширення міжнародної торгівлі туристичними послугами у найближчі 15-20 років. Передусім, вони зумовлені демографічними, соціальними, економічними, технологічними, політичними, екологічними та іншими трендами в розвитку нашого світу, що впливає на структуру, динаміку та перспективи розвитку галузі.

У довгостроковій перспективі аналітиками прогнозується збереження темпів подальшого стійкого розвитку туристичного сектора, оскільки мільйони людей подорожують, щоб краще пізнати світ. Країни, що залучають найбільшу кількість іноземних туристів і отримують значні доходи від експорту туристичних послуг, як правило, мають високий рівень міжнародної конкурентоспроможності на світовому ринку послуг.

Література

1. Development Goals in an Era of Demographic Change – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pubdocs.worldbank.org/en/503001444058224597/Global-Monitoring-Report-2018.pdf>
2. UNWTO Tourism Highlights, 2018 Edition – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.unwto.org>
3. Король О.Д. Міжнародні туристичні прибуття та доходи від іноземного туризму: загальносвітова динаміка та аналіз за країнами / О. Д. Король // Вісник ОНУ. Сер.: Географічні та геологічні науки. – Т 22. вип. 2 – 2017. – С.104-117

УДК 378.054.62

Омельченко Г.П.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин МДУ

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УКРАЇНІ

Сьогодні надання освітніх послуг є однією з найперспективніших сфер залучення інвестицій. В Україні на сьогоднішній день (за даними МОН України) навчається 75605 студентів з 154 країн світу. І з кожним роком число приїжджких студентів має тенденцію до збільшення, зокрема у 2018 р. їх чисельність на 40,9% більше, ніж у 2011 р. (рис.1). Щорічний темп зростання чисельності іноземних студентів за період 2011-2018 рр. становить 5%.

Як вже було сказано, більш 150 різних країн щорічно надсилають своїх студентів, щоб ті мали можливість отримати освіту саме в Україні, але більше всіх студентів їде саме з таких країн: Індія 14958 (19,78%), Марокко 7390 (9,77%), Азербайджан 6228 (8,24%), Туркменістан 5033 (6,66%), Нігерія 3552 (4,7%), Єгипет 3412 (4,51%), Туреччина 3254 (4,3%), Китай 2721 (3,6%), Ізраїль 2460 (3,25%), Грузія 2397 (3,17%), Інші (32,02%) В 2015-16 роках тільки 185 ЗВО в Україні здійснювали навчання іноземних студентів, а в 2018-19 - вже 443 [1].